



Yhteinen kokemus yhdistää

Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n pedagogisten opettajajärjestöjen eli POE:n edustajiston seminaareissa käsitellään ajankohtaisia koulutusalan kysymyksiä, verkostoidutaan ja voimaannutaan. Viimeisimmässä seminaarissa marraskuussa 2024 keskityttiin kaikille opettajille yhteisten asioiden äärelle, sillä kaksipäiväisen seminaarin teemana oli ”Opettajan ura, osaamisen kehittyminen ja kehittäminen sekä työssä jaksaminen”.

TEKSTI HEIDI MATIKAINEN JA HEIDI NAUKKARINEN KUVA HEIDI NAUKKARINEN

Pedagogisten opettajajärjestöjen eli POE:n uusi puheenjohtaja **Teemu Hiltula** ja varapuheenjohtaja **Marjut Koukkula** avasivat Helsingissä Akava-talolla kaksipäiväisen syysseminaarin, jossa tarkasteltiin opetuksen ja koulutuksen nykytilaa, opettajan työssäjaksamista, urapolkua sekä tulevaisuuden näkymiä monesta eri näkökulmasta. Seminaarin vastuukouluttajana toimi POE:n pitkäaikainen sihteeri, erityisasiantuntija **Tuomo Laakso** OAJ:sta.

Ensimmäisen seminaaripäivän aluksi kuultiin OAJ:n puheenjohtaja **Katarina Murron** tiukkaa ajankohtaiskatsaus, jossa hän korosti, että opettajat ovat Suomen menestyksen tekijöitä. Murron mukaan opettajilla tulee olla yhteinen tavoite: opettajanimikkeen suojaus, jota vain koulutettu pätevä opettaja voi käyttää. Tämä lisää alan uskottavuutta ja houkuttelevuutta, ja tästä syystä opettajarekisterin perustaminen koetaan välttämättömänä. Ei-kelpoista opettajaa tulisi nimittää sijaiseksi, mikä on itse asiassa on mahdollista jo nyt.

Lisäksi Murto korosti, että vaikka eduskunnassa kaavailtu ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus ollaankin jo toivottavasti perumassa, alalla on myös haasteita. Esimerkiksi erityisopettajia tarvitaan lisää. Nyt työssä olevista erityisopettajista

lähes puolet on kouluttautunut täydennyskoulutuksen turvin, mikä ei tällä hetkellä ole enää mahdollista.

Murto painotti, että vaikuttamistyö on OAJ:lle kaiken A ja O, kuten määräaikaisten opettajien aseman heikentämisen vastustaminen. Myös aikuiskoulutustuen lakkauttamiselle täytyy saada pysyvä, toimiva malli. Kyse on lakisääteisestä palvelusta, joka täytyy toteuttaa. Täytyy siis löytää ratkaisuja, ja vaikka mediassa opetusala näyttäytyikin usein negatiivisena, hän toivoo positiivista toivonkipinää alalle. Palkankorotuksiin liittyen Murto totesi: ”Erittäin kunnianhimoisesti on lähdeittävä ajamaan jäsenistön etua, mutta vältettävä kilpalaulantaa”.

Yhdistykset tekevät tärkeää vaikuttamista sekä itsenäisesti että yhteistyössä OAJ:n ja POE:n kanssa. POE on jaettu pooleihin, jotka tekevät myös yhteistyötä oman ainealansa yhdistysten kanssa esimerkiksi kielet, matemaattiset aineet ja niin edelleen. Aina tilanne ei POE:n poolienkaan sisällä ole aivan yksinkertainen, sillä näkemykset ja tarpeet voivat olla erilaisia. Myös OAJ:n kanta on hyvä huomioida ennen yhdistysten ulostuloa esimerkiksi mielipidekirjoitusten tai muiden kannanottojen osalta. OAJ toimii myös pedagogisten yhdistysten tukena ja äänitorvena, ja siksi



Syysseminaarin iltajuhlissa POE:n uusi puheenjohtaja Teemu Hiltula ja varapuheenjohtaja Marjut Koukkula kukkivat tunteikkaasti pitkäaikaisesta POE:n sihteerin tehtävästään muihin tehtäviin siirtyvän Tuomo Laakson.

on haastavaa, jos yhdistys lausuu kovin eriäviä asioita, joista ei ole käyty keskusteluja OAJ:n kanssa, muistutti Tuomo Laakso.

Ylioppilastutkintolautakunnan pääsihteer **Tiina Tähkä** kertoi ylioppilastutkinnon uudistuksista, joissa muun muassa tarkoituksena on tehostaa arviointia ja ottaa Abitti2 käyttöön ylioppilaskokeissa syksyn 2026 aikana. Tämän myötä myös kaikki oheisohjelmat muuttuvat, opiskelijoiden koneille asennetaan sovellukset ja tikut poistuvat. Lisäksi suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -ylioppilaskokeet muuttuvat kaksipäiväisiksi keväällä 2027, vaikkakin kokeiden luonne pysyy samana. Nyt valmistelussa on suullisen kielitaidon ja puhumisen osakoe. Uudistus edellyttää paljon suunnittelua ja tiedottamista. Sen täsmällistä aikataulua, tai sitä milloin uudistukset tulevat osaksi ylioppilastutkintoa, ei vielä tarkkaan tiedetä. Suullisen kokeen osuus on verrattain pieni, mutta sillä on symbolisesti vahva merkitys.

Englanninkielinen ylioppilastutkinto otetaan käyttöön syksyllä 2028. Sen tarkoituksena on omalta osaltaan turvata työperäisen maa-hanmuuton myötä tulevien oppilaiden perusoi-keuksien toteutuminen. OAJ ja POE ovat tehneet kiinteää yhteistyötä ylioppilastutkintojen uudistamiseen liittyen.

Opettajana tänään, huomenna ja ensi vuonnakin?

Seminaarissa käsiteltiin teeman mukaisesti opettajien työssäjaksamista, hyvinvointia ja sellaisia keinoja, jotka tukevat näitä konkreettisesti arjen toiminnassa.

OAJ:n erityisasiantuntija **Sara Simberg** esit- teli puheenvuorossaan työelämän kehittämis-

tavoitteita työolobarometrin tuloksiin peilaten. Työolobarometriä tarkastellaan kahden vuoden välein, ja sen tuloksista on näyttöä jo vuodesta 2013 alkaen. Opettajien vastausten ja työolo- barometrin mukaan hyvä esihenkilötyö tukee työssäjaksamista ja työhyvinvointia. Valitettavasti työn kuormittavuus on tiedossa: työssä koetaan väkivaltaa, vakavaa ja toistuvaa epäasiallista koh- telua tai kiusaamista. Myös kokemus liiallisesta työmäärästä on kasvanut niin, että jopa kolme viidestä vastaajasta kokee työaikansa riittämättö- mäksi suhteessa työmäärään. Tämä siitähän huo- limatta, että työturvallisuuslaki edellyttää, että työnantaja tunnistaa tilanteen ja ennaltaehkäisee näitä kuormittavuustekijöitä.

Simbergin ohje innostuneille opettajille oli melko yksinkertainen: "Älkää käyttäkö työn iloa ja imua voimavarana väärin! Älkää kerätkö liikaa tehtäviä, vaikka ne olisivat kuinka kiinnostavia."

Opettajana onkin lohdullista kuulla, että vaikka työn vaativuus on kasvanut, meillä on edelleen myös tietyt työsuhteeseen liittyvät rajat, joita ei tule ylittää. OAJ:n työmarkkinaedunval- vonnan kehittämisspäällikön **Laura Nurmisen** mukaan Joku roti! -kampanja tuo esiin sopi- musteknisiä faktoja ja muistuttaa opettajia siitä, mitä pitää tehdä ja mitä ei. OAJ tarjoaa tukea ja selkeitä taulukoita, joita voi näyttää työnanta- jalle keskusteluissa, kun työnantaja pyytää teke- mään enemmän osoittamatta tehtävien tekemi- seen kuitenkaan lisää työaikaa. Työn kuormitus ei ole epäonnistumista tai työntekijän vika, vaan työn kuormitus johtuu työn olosuhteista: sen sisällöistä, määrästä, vaatimuksista, organisoi- nista ynnä muusta.

Omassa puheenvuorossaan Liito ry:n lii- kunnan ja terveystiedon opettaja **Karoliina Mäkäräinen** kertoi opettajan kokonaisvaltaisesta

Tapahdumat

hyvinvoinnista ja veti konkreettisen hyvinvointituokion, jossa koettiin pienten harjoitusten avulla oman kehon hyvinvoinnissa muutoksia.

Opetusneuvos **Marjo Vesalainen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä loi katsauksen opetusalan ajankohtaisiin asioihin ja kertoi opetuksen tuen uudistuksista eri koulutusaloilla. Opettajankoulutuksessa on myös kehitettävää, ja siihen pureutuu Opettajankoulutusfoorumi, jossa OAJ on kiinteästi mukana. OAJ:n johtava erityisasiantuntija **Pauliina Viitames** puolestaan avasi seminaarissa sitä, millaista vaikuttamistyötä tehdään poliitikkojen suuntaan “koulutuksen megakeväänä 2025”. Poliitikot tarvitsevat tietoa koulutukseen liittyvistä asioista. Viitames muistuttaa ystävällisesti, että OAJ ei ole puolue. Hän kannustaa siksi opetusalan ammattilaisia rohkeasti jakamaan koulutukseen liittyviä näkökulmia eri puolueille ja suoraan heidän ehdokkailleen.

Espoolaiset Fulbright U.S. -alumnit, koulunjohtaja **Eeva Lumiaro** ja virka-apulaisrehtori **Arita Norrbäck**, kertoivat konkreettisia kokemuksiaan siitä, kuinka Fulbright-yhteistyö on voimaannuttanut ja tukenut heidän työssäjaksamistaan sekä luonut uusia näkökulmia oman koulun ja työyhteisön kehittämishaasteisiin. Fulbright-yhteistyön myötä Espoossa maahanmuuttotilanteiset pienten lasten vanhemmat tutustuivat koulun arkeen osallistumalla kotivanhemmille suunnatuille suomen kielen kursseille, joissa myös lastenhoito kurssin aikana oli toteutettu. Jokseenkin vastaavia Vanhemmat mukaan -toimintamalleja on pilotoitu myös aikaisemmin pääkaupunkiseudulla erinomaisin tuloksin ohjaten perheitä kohti kielellisesti ja kulttuurisesti vastuullista kotoutumista.

Miten tästä eteenpäin?

POE:n seminaarissa koettiin myös konkreettisesti uusia tuulia kapulanvaihdon merkeissä, sillä OAJ:n erityisasiantuntija ja POE:n pitkäaikainen sihteeri Tuomo Laakso toimi seminaarin vastuukouluttajana viimeistä kertaa. Laakso muistutti, että opettajien on puhallettava yhteen hiileen

tulevaisuudessakin. OAJ kierrättää jatkossa vastuukouluttajavuoroa, ja seuraavaksi POE:n sihteerinä toimii OAJ:n erityisasiantuntija **Päivi Lyhykäinen**.

Syysseminaarin läpi kulkevana teemana oli

opettajuus ja sen muutos – tai pysyvyys. Mitkä asiat muuttuvat? Millaista on opettajuus vuonna 2030? Miten tämä näkyy S2-oppijoiden ja heidän vanhempiansa sekä opettajien arjessa?

Lyhykäinen saa yhteydenottoja opettajilta paljon. Useimmin esitettyjä kysymyksiä ovat: Mitä teen, jos luokalleni tulee oppilas, jonka kanssa ei ole yhteistä kieltä? Onko oppilasta opetettava? Lyhykäinen vastaa kysymyksiin ytimekkään ystävällisesti ja asiantuntevasti. Asia on selkeä. Jokaista oppilasta on opetettava. Opettajia hän kannustaa pyytämään täydennyskoulutusta tarpeen mukaan.

Lyhykäinen esitteli myös lyhyesti Opetushallituksen, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Karvin yhteistä KIEPPI-hanketta, jonka ohjausryhmässä pureudutaan vuosina 2024–2026 erityisesti perusopetukseen valmistavaan opetukseen, sen jälkeiseen kielellisesti tuettuun opetukseen, S2-opetukseen ja kielitoisuuteen liittyviin asioihin. Suomenopettajat ry:n hallituksen edustaja **Heidi Naukkarinen** toimii perusopetukseen valmistavan opetuksen KIEPPI-alatyöryhmän puheenjohtajana, ja Suomenopettajat-yhdistys onkin vahvasti mukana tässä alan kehittämistyössä.

Väestönkehitys on tilanteessa, jossa kouluverkko pohdituttaa. Pienissä kunnissa jouduttaneen lakkauttamaan kouluja, eläköityvien opettajien tilalle ei palkata uusia, eikä uusia virkoja muodosteta ja opetus keskittyy isoihin kaupunkeihin. Lisäksi maahanmuuttotilanteisten oppijoiden määrä lisääntyy kaikilla koulutusasteilla ja päteville S2-opettajille on tarvetta.

On ilmiselvää, että S2-oppilaiden tai opiskelijoiden määrä lisääntyy kaikkialla, eikä tämä kehitys tule pysähtymään. Onkin merkityksellistä ryhtyä pohtimaan eri tahoilla, kuinka tähän kehitykseen vastataan.

Mentorointia on ehdotettu erääksi toimintavälineeksi. Mentorointi ei kuitenkaan tarkoita sitä, että “kollega nappaa toisen kollegan kainaloonsa ja vähän auttaa”. Mentorin tehtävään on oma koulutuksensa, eikä mentorina voi siksi toimia kuka tahansa. Mentorin nimikettä ei voi siis käyttää, ellei ole suorittanut asianmukaista mentorikoulutusta, mutta apua ja tukea toki voivat kaikki kollegat antaa – ja se onkin suotavaa.

Myös pedagogisten järjestöjen osalta toisten tukeminen, yhteistyö ja voimien yhdistäminen on noussut esiin jopa siinä määrin, että Äidinkielenopettajien liitto ÄOL on ilmaissut

huolensa jäsentensä S2-osaamisesta ja pyytänyt yhteistyön syventämistä, jopa yhdistysten yhdistämistä Suomenopettajat ry:n kanssa. Neuvotteluja yhdistysten välillä on käyty ja pohdittu erilaisia toimintatapoja. Yhdistysten yhdistymisestä päättävät kummankin yhdistyksen jäsenet. Suomenopettajat ry:n osalta äänestys jäsenille järjestetään yhdistyksen kevätkoulutuspäivän ja vuosikokouksen yhteydessä lauantaina 15.3.2025 Helsingissä.

Mitä mä puhun? Mitä sä puhut? – Mistä me puhutaan?

Seminaarin päätteeksi pohdittiin äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetusta nykyisin ja tulevaisuudessa sekä oman äidinkielen opetusta.

Mitä tarkoittaa äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineena? Mistä silloin puhutaan? Opetushallituksen mukaan äidinkieli ja kirjallisuus on oppiaine, joka sisältää 12 eri oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi saamenkielille, ruotsi saamenkielille, suomi viittomakielille ja ruotsi viittomakielille. Lisäksi opetus suunnitelman perusteiden liitteissä on kuvattu perusopetusta täydentävät saamen, romanikielen ja opiskelijan oman äidinkielen opinnot.

POE:n seminaarin lopuksi Lyhykäinen herätteli vielä osallistujia miettimään muutoksen tarvetta. Voisiko tulevaisuudessa oman äidinkielen opetus olla valinnaisaine, joka voisi tulla pakolliseksi? Entä olisiko aiheutta muuttaa Äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen nimi? Jos, niin mikä se olisi? Kieli ja kirjallisuus vai joku muu?

Mitä mieltä sinä olet? Osallistu ja vastaa anonyymisti kysymykseen QR-koodin kautta 7.3.2025 mennessä.

Tulosten koonti: Suomenopettajat ry.



Mikä ihmeen POE?

- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ on maailman ainoa työmarkkinajärjestö, joka valvoo koulutus-, kasvatusta ja tutkimusalan ammattilaisten etuja. POE on osa OAJ:n edunvalvontaintanssia.
- OAJ:n pedagogisten opettajajärjestöjen edustajisto POE on perustettu vuonna 1976. Se koostuu 38 erilaisesta opettajayhdistyksestä ja liitosta, joista Suomenopettajat ry on yksi.
- Pedagogisilla opettajajärjestöillä on kunkin oppiaineen vankkaa substanssiosaamista. POE:ssa edustajat toimivat linkkinä OAJ:n ja tavallisen kouluarjen välillä ja tuovat arvokkaita näkemyksiä arjesta koulutuskeskusteluihin sekä vievät viestiä OAJ:n suunnalta kentälle. Näin tietotaito ja tarpeet välittyvät OAJ:lle, joka keskittyy opettajien edunvalvontaan.
- POE:n pedagogisessa toimikunnassa myös Suomenopettajat ry:llä on edustus, jossa hallituksen jäsen Heidi Naukkarinen on toiminut vuodesta 2020 alkaen. POE kokoontuu lisäksi kaksi kertaa vuodessa kaksipäiväiseen seminaariin, jossa käsitellään ajankohtaisia koulutusalan asioita.
- Pedagogisten opettajajärjestöjen asiantuntemusta tarvitaan muun muassa OAJ:n valtuustossa, Opetushallituksessa sekä Opetus- ja kulttuuriministeriössä.